

1.

KAJ JE TEMELJNI CILJ IZKUSTVENIH ZNANOSTI?

- a) izgraditev popolnega logičnega sistema
b) potrjevanje teorij z izkustvenimi podatki
- c) pojasnitev pojavov v realnem svetu
d) preverjanje hipotez
2. S POJMOM METODA V ZNANOSTI NA SPLOŠNO MISLIMO NA...
- a) zbiranje podatkov
b) operacionalizacijo teoretskih pojmov
- c) postopke za pridobitev novega znanja
d) analizo podatkov
3. KATERI OD ELEMENTOV ZNANSTVENE TEORIJE PREDSTAVLJA KLJUČNI INSTRUMENT POJASNJEVANJA POJAVOV
- a) dejstvo
b) zakon
- c) spremenljivka
d) pojem
4. DEDUKTIVNA STRUKTURA ZNANSTVENE TEORIJE POMENI...
- a) da je teorija nastala po deduktivni poti
b) da teorija povezuje zakone v deduktivni sistem
- c) da je teorija nastala po intuitivni poti
d) da so znanstveni zakoni rezultat dedukcije
5. NA KAJ SE PREDVSEM NANAŠA POJEM ZNANSTVENA PARADIGMA?
- a) raziskovalni načrt
b) teoretski okvir raziskave
- c) spoznavnoteoretska izhodišča raziskovanja
d) hipotetična izhodišča raziskave
6. KAKŠNO JE TEMELJNO STALIŠČE POZITIVISTOV O ODNOSU MED NARAVOSLOVJEM IN DRUŽBOSLOVJEM?
- a) glede raziskovalnih metod se sploh ne razlikujeta
b) v družboslovju ni možen eksperiment
- c) bistveno se razlikujeta glede vseh raziskovalnih metod
d) skupna so temeljna načela znanstvenega raziskovanja
7. Z ZAHTEVO, DA JE TREBA DRUŽBENE POJAVE KOT STVARI JE DURKHEIM MISLIL...
- a) da so družbeni pojavi fizični predmeti
b) da so družbeni pojavi neodvisni od opazovalca
- c) da družbene pojave raziskujemo z eksperimentom
d) da so družbeni pojavi rezultat delovanja posameznikov
8. KATERI KONCEPT SPOZNAVANJA V DRUŽBOSLOVJU UTEMELJUJE DILTHEY, KO GOVORIMO, DA SE DRUŽBENE POJAVE OPAZUJE OD ZNOTRAJ?
- a) pojasnjevanje
b) vrednotenje
- c) razumevanje
d) opisovanje
9. RAZISKOVALEC, KI HOČE BITI OBJEKTIVEN...
- a) mora zagotoviti preverljivost
b) mora iz raziskovanja izločiti vrednote
- c) se mora omejiti na pojavnost
d) ne sme posegati v raziskovano okolje
10. V RAZISKOVALNE PROCESU S TERMINOM KONCEPTUALIZACIJA OZNAČUJEMO...
- a) izbor raziskovalnih metod
b) opredelitev enote analize
- c) odkritje raziskovalnega problema
d) opis in razčlenitev teoretskih pojavov
11. V RAZISKAVI PROCES PREHODA OD TEORIJE K MERJENJU REALNIH POJAVOV IMENUJEMO...
- a) dimenzioniranje
b) eksploracija
- c) interpretacija
d) operacionalizacija
12. O ASIMETRIČNI ZVEZI MED 2 SPREMENLJIVKAMA GOVORIMO V PRIMERU...
- a) nelinearne zveze
b) nepopolne zveze
- c) vzorčnosti
d) negativne korelacije
13. KOLIKO SPREMENLJIVK MORA VSEBOVATI HIPOTEZA Z VZORČNO VSEBINO?
- a) najmanj tri
b) najmanj dve
- c) natanko eno
d) natanko tri
14. V OKVIRJU RAZISKOVANJA DRUŽBENE ZAVESTI JE BILA POSTAVLJENA HIPOTEZA: VPLIV SLOJEVSKE PRIPADNOSTI NA EGALITARNOST POSAMEZNIKA JE V SISTEMIH Z RAZLIČNO VLADAJOČO IDEOLOGIJO RAZLIČEN. PRI TEM JE TREBA UPOŠTEVATI TUDI OSEBNOSTNE POTEZE POSAMEZNIKA. KATERI POJAV V HIPOTEZI PREDSTAVLJA ODVISNO SPREMENLJIVKO?
- a) slojevska pripadnost
b) egalitarnost
- c) ideologija
d) osebnostne poteze
15. GLEDE NA MESTO V PROCESU RAZISKOVANJA, LAHKO SPREMENLJIVKE OZNAČIMO KOT...
- a) izhodišče konceptualizacije
b) razčlenitev teoretskih pojmov
- c) zunanje lastnosti opazovanih pojavov
d) rezultat posploševanja
16. KAKŠNI SO INDIKATORJI V ODNOSU DO SPREMENLJIVK?
- a) bolj abstraktni
b) manj zanesljivi
- c) bolj kompleksni
d) bolj konkretni
17. KAKŠNO LESTVICO POSTAVLJA VPRAŠANJE, V KATEREM SE SPRAŠUJEMO PO VIŠINI DOHODKA IN ANKETIRANCI KOT ODGOVOR NAVAŽAJO ZNESEK V TOLARJIH?
- a) razmernostno
b) absolutno
- c) nominalno
d) ordinalno
18. LESTVICE, KI SO SESTAVLJENE IZ VEČJEGA ŠTEVILA VPRAŠANJ (ITEM-ov)...
- a) povečujejo možnost napak
b) povečujejo zanesljivost
- c) zmanjšujejo pristranost
d) zmanjšujejo zanesljivost

b) povečujejo pristranost

d) zmanjšujejo zanesljivost

19. KAJ RAZUMEMO S POJMO VELJAVNOST MERSKE LESTVICE?

a) ujemanje rezultatov merjenja s postavljenimi hipotezami

b) odgovor na vprašanje, ali z lestvico merimo teoretski koncept, ki smo ga želeli meriti

c) dejstvo, da ob drugem merjenju dobimo isti rezultat

d) dejstvo, da podatki, ki smo jih dobili z uporabo lestvice, omogočajo preverjanje raziskovalnih hipotez

20. KAKŠNA JE THURSTOVA LESTVICA GLEDE NA RAVEN ZAHTEVNOSTI MERJENJA?

a) ordinalna

c) razmernost

b) intervalna

d) nominalna

21. KATERI TIP VELJAVNOSTI POMENI PREVERJANJE LOGIČNE IZPELJAVE MERSKEGA POSTOPKA IZ TEORETSKEGA IZHODIŠČA?

a) pragmatična veljavnost

c) kriterijska veljavnost

b) veljavnost konstrukta

d) vsebinska veljavnost

22. ZA UGOTAVLJANJE ZANESLJIVOSTI SESTAVLJENE MERSKE LESTVICE BI...

a) izvedel več meritev na različnih enotah

c) preizkusil notranjo konsistentnost lestvice

b) izvedel eksperiment

d) izvedel ekpertsko oceno rezultatov merjenja

23. KAKŠNA JE STRUKTURA (POTEK) PROCESA ZNANSTVENEGA SPOZNAVANJA, KI JE PO PREPRIČANJU POZITIVISTOV ENOTEN ZA VSE ZNANOSTI - TAKO ZA DRUŽBOSLOVJE KOT ZA NARAVOSLOVJE?

Temeljni princip, ki so ga utemeljili pozitivisti je prepričanje, da obstajajo enotna načela spoznavanja v vseh znanostih - tako v družboslovju, kot naravoslovju. Za pozitivizem je v celoti značilno, da kot ključni cilj znanstvenega raziskovanja razume pojasnitev pojavov v realnem svetu. Izkustvo je tisti element, brez katerega si znanstvenega procesa spoznavanja ni mogoče zamisliti. V strukturo procesa raziskovanja postavi teorijo - ta usmeri raziskavo in oskrbi raziskovalce s hipotezami, ki naj bi jih pozneje preverili na podlagi izkustvenih podatkov. Pomembno vlogo imata tako dedukcija kot indukcija.

Delo znanstvenika (raziskovalca):

- jasna definicija temeljnih pojmov oz. konceptov, ki so pomembni za raziskovano območje

- zbiranje podatkov

- analiza podatkov

- posploševanje + napovedovanje

24. POJASNITE, NA KAJ V OKVIRU RAZUMEVANJA OBJEKTIVNOSTI MISLIMO S POJMOM PREVERLJIVOSTI RAZISKOVANJA!

Težnja po objektivnosti znanstvenega spoznanja je oprta na spoznanje o tem, da družbena realnost obstoji neodvisno od raziskovalca in njegovih subjektivnih stališč - in je torej od načina raziskovalca odvisno, ali bo do objektivnega spoznanja te družbene realnosti prodrli. Družboslovni raziskovalni postopek vnaša spremembe v obnašanje in ravnanje ljudi. Naloga metodologije je, da omeji takšne in podobne vplive raziskovalnih posegov do skrajne možne meje. Izločanje negativnih vplivov metodologija zagotavlja v glavnem z normiranjem raziskovalnih postopkov (vsako objektivno spoznanje mora biti preverljivo).

25. V PROCESU MERJENJA SO ENOTE OPAZOVANJA POLITIČNE STRANKE. ZA VSAKEGA OD SPODAJ NAVEDENIH TIPOV LASTNOSTI NAVEDITE PO EN PRIMER, KI SE NANAŠA NA POLITIČNE STRANKE!

a) analitična lastnost: spolna struktura politične stranke (% ženski)

b) strukturalna lastnost: "demokracija" politične stranke

c) globalna lastnost: dejavnost politične stranke

26. PRIKAŽITE RAZLIKO MED MERJENJEM NA ORDINALNI IN INTERVALNI RAVNI!

Razlika med intervalno in ordinalno lestvico je v tem, da je v intervalni lestvici razmik med dvema točkama natančno ugotovljiv. Predpostavka za to je obstoj merske enote, ki jo lahko uporabimo kot standardni odmik. Na intervalni ravni lahko uporabljamo matematične operacije seštevanja in odštevanja.

Na osnovi ordinalne lestvice lahko le ugotovimo, da je raziskovalna enota $A > B$, ne moremo pa reči, za koliko je večja. Tudi razmiki med posameznimi mesti v rangju niso znani. Zato ordinalnih števil ne moremo vključevati v matematične operacije seštevanja, odštevanja, množenja in deljenja.

27. POJASNITE RAZMERJE MED VREDNOTAMI IN OBJEKTIVNOSTJO DRUŽBOSLOVNEGA RAZISKOVANJA! PRI TEM ŠE POSEBEJ POKAŽITE PRISPEVEK MAXA WEBRA!

OBJEKTIVNOST V DRUŽBENIH RAZISKAVAH

Družbeni determinizem pomeni, da je raziskovalec subjekt konkretnih družbenih okolij.

Specifičnosti, ki v zvezi s tem nastajajo se kažejo v naslednjem:

1. Raziskovalec je hkrati opazovalec in udeleženec. To situacijo Spencer primerja z odnosom neke celice, ki je del živega telesa.

2. Pomembni so osebni interesi in vrednotna usmerjenost raziskovalca. Interesna odvisnost opredeljuje raziskovalčevo zaznavo. Razumljivo je tudi to, da isti dogodek različni posamezniki interpretirajo povsem različno, pač glede na različne osebne oz. skupinske vrednote in izkustva.

3. Tretji element je položaj raziskovalca v družbeni strukturi. Raziskovalec se le težka osvobodi dominantnih predsodkov in vrednot svojega družbenega okolja.

4. Specifika družboslovja je tudi odpor, na katerega naletavajo njegovi rezultati. Gre za odpor konkretnih skupin, organizacij in institucij, ki nasprotujejo znanstvenemu proučevanju družbenih problemov (stalinizem, birokratizem, dogmatizem).

OVIRE OBJEKTIVNOSTI V DRUŽBI

1. nemožnost popolne kontrole raziskovanja

2. družbena determiniranost raziskovanja:

- opazovanje od znotraj

- položaj raziskovalca v družbi

- interesi in vrednote raziskovalca

- reakcije in pričakovanja okolja
- "zdrav razum"

MAX WEBER

Trije bistveni metodološki prispevki:

- znanost in vrednote ter pojmovanje objektivnosti

Po Webrovem mnenju je torej življenje oz. družbena realnost prepojena z različnimi vrednotami, ki pomembno usmerjajo življenje posameznikov. Stvarnost je torej "iracionalna" in znanost tega ne more spremeniti.

- "pojasnjevanje" družbenih pojavov

Gre za koncept interpretativnega razumevanja, dopolnjen s konceptom vzročnega zakona. Weber ne govori o pojasnjevanju družbenih pojavov na podlagi splošnih zakonov, kot je značilno za pozitivizem, ampak namesto odkrivanja splošnih zakonov za cilj raziskovanja postavi razumevanje družbenih pojavov.

- koncept idealnih tipov

Idealen tip je treba razumeti kot popolnoma logičen konstrukt, ki nima nič skupnega s kakršnokoli popolnostjo v smislu nekega vrednotnega ideala.

Več vrst idealni tipov:

- * individualni: nanaša se na posamične zgodovinske pojave oz. enote
- * generični: "rodni pojmi", ki so podlaga za oblikovanje individualnih
- * razvoj tendence